

UMEÅ UNIVERSITET

An abstract, textured background image with a color palette of teal, blue, and orange, resembling a close-up of a mineral or biological structure.

ARBETSTERAPEUTERS ERFARENHETER AV ATT ARBETA INOM SKOLAN

En kvalitativ studie

Arbnor Krasniqi & Armand A Rostam

Arbetsterapeutprogrammet, 180 hp

Examensarbete. 15hp

VT 2019

Arbetsterapeuters erfarenheter av att arbeta inom skolan.

Occupational therapists experiences of working in school.

Handledare: Eva Britt Norberg och Ann Sörlin

UMEÅ UNIVERSITET
Institutionen för samhällsmedicin och rehabilitering
Arbetssterapi
Examensarbete, 15hp

Arbnor Krasniqi & Armand A Rostam

Abstrakt

Ökningen av antalet verksamma arbetsterapeuter inom skolverksamheten i Sverige har ökat jämfört med tidigare år, dock är det fortfarande få kommuner som erbjuder arbetsterapeutiska insatser inom skolan. Arbetsterapeuten med sin kompetens i skolan kan bidra med stödjande insatser för att öka elevens delaktighet i aktivitet. Syftet med studien var att undersöka arbetsterapeuters erfarenheter av att arbeta i skolan. I studien genomfördes sex kvalitativa intervjuer med legitimerade arbetsterapeuter som är verksamma inom skolan. En kvalitativ innehållsanalys utfördes vid analysering av intervjuerna. I resultatet framkom det att arbetsterapeuterna kan förbättra elevens skolmiljö och underlätta skolpersonalens arbete. Det framgick att samarbetet med elever, vårdnadshavare och skolpersonal fungerade oftast väldigt bra. Arbetsterapeutiska bedömningsinstrument användes för att undersöka bland annat den fysiska och sociala tillgängligheten i klassrummet. Utifrån studiens resultat går det även dra slutsatsen att samtliga arbetsterapeuter upplevde att deras insatser underlättar för eleverna att nå kunskapskraven. Slutligen tycker författarna att arbetsterapeutens roll bör vara lika självklar som exempelvis sjuksköterskans roll på skolan.

Sökord: *Arbetssterapi intervention, Samarbete, Bedömningsinstrument, Elevhälsan.*

I Sverige har det skett en ökning av antalet verksamma arbetsterapeuter inom skolverksamheten jämfört med tidigare år. Trots det är det fortfarande få kommuner som erbjuder arbetsterapeutisk kompetens via sin elevhälsa (Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter, 2018). I länder som exempelvis USA, Australien och Kanada har arbetsterapeuter en lång tradition av arbete inom skolan (Boshoff och Stewart, 2013). Arbetsterapeuters medverkan i elevhälsoarbetet innebär tillgång till en kompetens som ger ett brett perspektiv på stödjande insatser för att öka elevernas delaktighet i skolans aktiviteter. Att tillämpa arbetsterapeutiska modeller i skolor är utmanande, därför behöver arbetsterapeuten ha ökad kunskap inom skolmiljön och omfattning av de praktiska arenorna (Bonnard och Anaby, 2016). Enligt Laverdure och Rose (2012) kan arbetsterapeuten dessutom fungera som innovationsledare för förändringar inom skolor.

Enligt Svenska Akademiens Ordböcker (2018) är skolan en byggnad för reglerad undervisning, och eleven anses vara en person som får undervisning. I vår studie har vi valt att benämna barn och unga från förskolan till gymnasiet som elever. Alla barn ska få en bra start i livet med goda möjligheter som stimulerar deras utveckling, inläring samt god hälsa för att uppnå välmående (Regeringens rättsliga proposition, 2018). Enligt Världshälsoorganisationen, WHO (2014) kan hälsofrämjande insatser leda till att förbättra individens upplevda hälsa. Skolinspektionen (2016) påpekar att en elevs funktionsnedsättning inte behöver vara ett hinder för att eleven ska klara av skolaktiviteter. Vidare påpekar Skolinspektionen (2016) att fyra av tio grundskolor inte förser elever med den hjälp de har rätt till. Behoven hos elever med funktionsnedsättningar kan vara komplicerade och krävande för de inblandade aktörerna. Detta bidrar till att de måste lita på varandras kompetens och dela med sig av sin kunskap för att på bästa möjliga sätt erbjuda stöd till eleverna (Barnes och Turner, 2001).

Schwartz, Finkelstein och Orentlicher (2003) beskriver också hur arbetsterapeutens roll i skolan kan omfatta att förbättra klassrumsmiljön och uppmärksamma omständigheter som

hindrar elevens prestation i skolan. State of Connecticut Department of Education (1999) menar att arbetsterapeutens uppdrag i skolan är att lära, hjälpa och utveckla färdigheter hos eleven som bidrar till att öka självständigheten samt avlägsna hinder som uppstår i skolmiljön. Arbetsterapeutens insatser i skolan måste vara pedagogiskt relevanta, vilket innebär att bedöma och utvärdera elevens behov.

En modell som arbetsterapeuten kan utgå ifrån är Model of Human Occupation (MOHO) som är en arbetsterapeutisk praxismodell framtagen av Kielhofner (2012) som har aktivitet - miljö och person i fokus. Aktivitet är ett viktigt begrepp inom arbetsterapi och inkluderar allt individen sysselsätter sig med. Genom aktiviteter utvecklas individens färdigheter och ökar görandet. Kielhofner (2012) påpekar att miljön kan möjliggöra eller hindra individens deltagande i aktiviteter och därför bör miljön anpassas efter individens kapacitet. Enligt Fisher (2009) och Kielhofner (2012) kan arbetsterapeuten genom sin kunskap om miljöns påverkan för delaktighet i aktivitet underlätta individens vardag.

Arbetsterapeuten kan ta hjälp av ett bedömningsinstrument School-Assessment of Motor & Process skills (Skol-AMPS), för att upptäcka avvikelser i utförandet av skolarbetet bland elever med svårigheter samt bland elever utan några svårigheter (Fisher, Bryze, Hume och Griswold, 2007). Ett annat bedömningsinstrument som arbetsterapeuten kan utgå ifrån och som är relevant för att finna hinder i skolmiljön är "Bedömning av anpassningar i skolmiljö" (BAS) som har sin grund i MOHO. Hemmingsson, Egilson, Hoffman och Kielhofner (2014) beskriver att BAS är ett bedömningsinstrument som utvecklats i Sverige för att brukas i skolmiljön. Vidare förklarar Hemmingsson et al. (2014) att BAS används i samråd med eleven för att underlätta planeringen av arbetsterapeutiska insatser i skolmiljön. BAS kan även användas av arbetsterapeuter tillsammans med andra yrkesprofessioner som har elevens aktivitet och delaktighet i fokus.

Genom olika bedömningsinstrument kan arbetsterapeuten utreda elevens behov och delaktighet i skolaktiviteter. För att följa upp ifall genomförda insatser har haft effekt, krävs det att arbetsterapeuter använder evidensbaserade bedömningsinstrument (Fisher, 2009). Enligt Munkholm (2010) visar insatser i studier som använt skol-AMPS en förbättring i elevens motoriska färdigheter och skoluppgifter vilket stärker samt bekräftar validiteten i skol-AMPS. Skol-AMPS kan användas för ett nytt sätt att tänka kring elevens klassrumsmiljö och aktivitetsutförande i det eleven vill samt behöver göra i sina skoluppgifter.

Elevhälsan är ett team bestående av olika professioner som ska verka för eleven, och yrkesprofessionerna ersätter inte något annat yrke utan de kompletterar varandra i arbetet (Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter, 2016 & Munkholm, 2010). Elevhälsan samt föräldrar kan medverka för att identifiera lösningar, planera, utvärdera och bistå med stöd för elevens bästa. Enligt Hylander (2011) finns elevhälsan på skolan för att förebygga ohälsa för alla elever. Inom elevhälsan behöver de medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatserna samverka i tvärprofessionella team (Skollagen, SFS 2010:800).

Samarbete med läraren är något som sker konstant och är nödvändigt för att garantera att framtagna insatser används. På så sätt utvecklas undervisningen för att ge alla elever optimala förutsättningar för lärande (Sayers, 2008). Enligt Campbell, Missiuna, Rivard, och Pollock (2012) framkommer det i USA och Kanada att arbetsterapeuter har positiva attityder till samarbete med lärare, dock kan arbetsterapeuterna ingripa vid akuta situationer utan samråd med läraren. Genom samarbete med läraren kan insatserna integreras i klassrummen. På detta sätt kan arbetsterapeutens insatser minska stigmatiseringen för eleverna i klassrummet och få dem att känna sig mer delaktiga. Arbetsterapeuten stöttar och instruerar läraren i att hantera situationer i bemötandet av elever som har speciella

svårigheter i klassrummet (Cahill et.al 2014). Arbetsterapeutens stödjande insatser har bidragit till att lärare har fått en större förståelse för arbetsterapeutens roll i skolan.

Munkholm (2010) påpekar vikten av att tidigt identifiera elever med inlärningssvårigheter och svårigheter att utföra skoluppgifter. Vidare påpekar författaren att arbetsterapeutiska bedömningar kan vara till hjälp i en sådan situation. Arbetsterapeuten kan utgå ifrån en traditionell "pull-out-terapi" för både bedömningar och insatser. Detta innebär att ge eleven stöd som är utformade efter elevens förmågor och utmaningar i aktiviteten. Dessa insatser möjliggör för läraren att tillämpa nya undervisningsstrategier, exempelvis mer struktur i klassrumsmiljön och i skolaktiviteter. Enligt State of Connecticut Department of Education (1999) finns det direkt och indirekt behandling. Med direkt behandling samarbetar arbetsterapeuten direkt med elever i små grupper eller en och en. Med indirekt behandling konsulterar arbetsterapeuten andra yrkesprofessioner för att stödja eleven i aktiviteten. State of Connecticut Department of Education (1999) påpekar att samarbetsmodellen inom arbetsterapi fungerar bäst när eleven får vara delaktig i insatserna i skolan.

Enligt Sayers (2008) spenderar arbetsterapeuten mycket tid i klassrummen och rådgör med läraren för att bistå eleven med stödjande insatser i skolan. Arbetsterapeuten använder effektiva metoder som underlättar prestationsförmågan och måluppfyllelsen hos eleven.

Enligt (Bundy, 1995) kan konsultation med arbetsterapeuten resultera i följande utslag; kompetensutveckling, höja elevens förväntningar för skolprogrammet och förbättra prestationsförmågan hos eleven.

Munkholm (2010) påpekar att när eleven deltar i klassrummet krävs det en förmåga att utföra uppgifter som har tilldelats av läraren, detta bidrar till ett dynamiskt förhållande mellan eleven, klassrumsmiljön och uppgiften. För att eleven ska känna delaktighet i aktiviteten ska uppgiften vara meningsfull. Utifrån aktivitetsutförandet lär eleverna sig

exempelvis om självomsorg, lek och social interaktion med andra elever, vilket leder till att aktiviteten främjar elevens inläring.

Enligt American Occupational Therapy Association, (2012) har arbetsterapeuten unika kunskaper och färdigheter som stödjer samt underlättar för eleverna. Arbetsterapeuten kan med sin kompetens prova ut hjälpmedel och erbjuda inlärningsstrategier till eleverna.

Enligt Skolverket (2014) är skolans uppdrag att ge eleven en stabil grund att stå på för att kunna fortsätta och utvecklas vidare i livet.

Problemformulering och Syfte

Enligt svensk skollag ska det finnas stödinsatser från elevhälsan, däremot finns det inget krav på att arbetsterapi ska användas som stödinsats i skolan (SFS 2010:800). Ovanstående studier har visat att det finns utmaningar i skolan och att arbetsterapeutens kompetens behövs. Forskningen kring hur arbetsterapeuter arbetar inom skolan i Sverige är begränsad eftersom det är ett nytt fenomen och relativt outforskat (FSA, 2016). Därför anser författarna att det är av stor betydelse att öka kännedomen för allmänheten om vad arbetsterapeuter med sin kompetens och erfarenhet kan bidra med i skolan för elever.

Syftet med denna uppsats var att undersöka arbetsterapeuters erfarenheter av att arbeta i skolan.

Metod

Design

För att besvara syftet genomfördes en kvalitativ studie där erfarenheter samlades in via intervjuer. Data analyserades med en kvalitativ innehållsanalys (Graneheim och Lundman, 2004). En kvalitativ ansats används för att skapa en djupare inblick av deltagarnas erfarenheter och deras upplevelser (Olsson och Sörensen, 2011). I studien samlade författarna in data genom en semistrukturerad intervjuguide.

Deltagare

Inklusionskriterierna var legitimerade arbetsterapeuter som arbetar inom skolan. De sex deltagarna som uppfyllde inklusionskriterierna och gav samtycke till att delta i studien var kvinnor. Dessa sex deltagare hade mellan ett till sex års erfarenhet från arbete med elever från förskolan till gymnasiet. Deltagarna var geografiskt utspridda från norra till södra Sverige.

Procedur

Utifrån studiens syfte utformades en semistrukturerad intervjuguide (bilaga 1). Frågorna var uppdelade i fem områden. Dessa områden var; (1) inledning, bakgrund och insatser, (2) hur en arbetsdag ser ut, (3) vilka strategier, tekniker och arbetssätt som används, (4) hur samarbete med personalen ser ut och (5) arbetsterapeuters framtida roll inom skolan. Intervjuguiden skapades utifrån vår problemformulering som skulle belysas. Vid planering av intervjuplan och utförande av en intervju bör man stanna upp i problemformuleringsfasen som är kopplad till syftet för att skapa en intervjuguide (Lantz, 2013). Vid behov ställdes kompletterande följdfrågor som var förberedda eller spontant utformade för att erhålla information som är relevant till syftet. Att använda en semistrukturerad intervjuteknik tillåter deltagarna att svara öppet och fritt (Olsson och Sörensen, 2011). Utifrån den framtagna intervjuguiden (Bilaga 1) kunde författarna få en uppfattning om arbetsterapeuternas erfarenheter av insatser inom skolan. För att säkerställa att intervjuguiden inte skulle vara begränsad gjordes en testintervju. Detta för att i tidigt skede kunna identifiera om några ändringar behövdes göras. Vissa justeringar gjordes därefter.

Datainsamling

Författarna sökte via Facebook efter grupper med arbetsterapeuter som skulle kunna delta i studien. Facebookgrupperna som valdes var ”Arbetsterapeuter på Facebook” och ”Arbetsterapeuter i skolan”. Via ”Arbetsterapeuter på Facebook” fick författarna kontakt med tre arbetsterapeuter varav en valde att delta. Via ”Arbetsterapeuter i skolan” fick

författarna kontakt med fem personer varav två valde att delta. Anledningen till bortfallet var att de tillfrågade svarade att inklusionskriterierna inte stämmer överens med deras nuvarande arbetsuppgifter då dem inte arbetar inom skolan.

Författarna besökte skolor i närområdet och kom i kontakt med tre arbetsterapeuter som tackade ja till att delta i studien. Till dessa deltagare skickade författarna ut ett Informationsbrev (Bilaga 2) och intervjuguiden (Bilaga 1) via mejl direkt efter att dem godkänt sitt deltagande i studien. Fördelen med att skicka intervjuguiden innan intervjun är att respondenten hinner förbereda sig (Lantz, 2013). Innan intervjun påbörjades informerades samtliga deltagare att deras identitet samt all information som utbyts kommer att hållas konfidentiellt. Deltagarna fick veta att de kunde närsohelst under studiens gång avbryta utan att ange någon orsak. Samtliga deltagare intervjuades via telefon.

Intervjun startades genom att förklara vårt syfte med studien för deltagarna och sedan ställdes de framtagna frågorna från intervjuguiden. Båda författarna var närvarande vid alla intervjutillfällen där en var intervjuledare och den andra var observatör där högtalartelefon användes. Intervjuerna varade i ca 25 – 30 minuter. Därefter transkriberades intervjuerna ordagrant samt att en säkerhetskontroll av transkriberingen utfördes genom att lyssna på och läsa transkriberingen igen för att se om något hade missats.

Dataanalys

Det insamlade materialet analyserades med hjälp av kvalitativ innehållsanalys (Graneheim och Lundman, 2004). Analysmetoden används för att förklara variationer inom olika fenomen via identifiering av likheter och skillnader i det insamlade materialet. Dataanalysen genomfördes gemensamt där författarna lyssnade igenom intervjuerna och läste transkriptionerna ett flertal gånger för att få ett helhetsperspektiv samt undvika misstolkningar. Att enbart transkribera en intervju utan att lyssna om på de inspelade materialet kan leda till att stora mängder information går förlorad (Lantz, 2013). Den

information som motsvarade syftet identifierades som meningsbärande enheter. Därefter kondenserades de meningsbärande enheterna till kortare meningar där talspråk och småord ströks ut. Författarna var noggranna med att innebörden i meningsenheterna inte föll bort. Sedan abstraherade författarna meningsenheterna till koder vilket innebar att koderna fick en högre betydelse. De koder som hade amma innehåll fördes samman till underkategorier och sedan till huvudkategorier. Analysen resulterade i sex underkategorier och tre huvudkategorier.

Tabell 1. Exempel på analysprocess

Meningsenhet	Kondenserad meningsenhet	Koder	Underkategorier	Kategorier
<p><i>"Jag hjälper eleverna att komma i kontakt med lärare."</i></p> <p><i>"Jag hjälper eleverna och vårdnadshavaren att hitta strategier som underlättar elevens skolgång"</i></p>	<p>Komma i kontakt med lärare</p> <p>Hitta strategier som underlätta skolgången.</p>	Kontaktskap	Samarbete med elever och vårdnadshavare	Arbetsterapeutens samverkan
<p><i>" Jag använder BAS eftersom den täcker upp många skolaktiviteter och jag använder SPM för att få information om elevens olika sinnen"</i></p>	<p>BAS ringar in många skolaktiviteter och SPM synliggör hur eleven använder sina sinnen.</p>	AT:s arbetsredskap	Identifiera aktivitetshinder/sensorisk bearbetning	Metoder som används för att utreda elevens behov och studiesituation

Forskningsetiska grunder

För att vår studie skulle bli etiskt berättigad hade vi fyllt i en blankett för "etikprövning vid empiriska examensarbeten på grund- och avancerad nivå" som vår handledare hade godkänt. Vi utgick ifrån Vetenskapsrådets etiska policy (2002) där det finns fyra olika huvudkrav som vi tillämpade genom hela studien och vid utformningen av vårt informationsblad. Det första kravet är *Informationskravet* och vi meddelade våra deltagare om vad syftet med studien var. Det andra huvudkravet är *Samtyckeskravet* det innebar att vi

informerade deltagarna att de själva kan bestämma över sin medverkan, samt att de har rätt tacka ja eller nej till att delta och även att det har rätt att avbryta när de vill. Det tredje huvudkravet är *Konfidentialitets kravet/Tystnadsplikt* vilket innebar att alla deltagarna i vår studie ska få så säkrast möjliga konfidentialitet. Inga personliga uppgifter delades ut eller fördes vidare till obehöriga samt att andra inte fick ta del av materialet. Allt material som samlades kommer efter studien att förstöras. Det fjärde och sista huvudkravet är *Nyttjandekravet*, vilket innebar att all information som hade samlats om individuella individer ska bara brukas i forskningens syfte.

Etiska överväganden

I vår studie utgick vi ifrån tre principer för att motverka etiska dilemman i studien. Beauchamp och Childress (2001) beskriver dessa principerna som autonomiprincipen, godhetsprincipen samt rättvisepincipen. *Autonomiprincipen* innebär att deltagarna får självbestämmande, medbestämmande samt integritet. *Godhetsprincipen* innebär att sträva efter att göra gott och att göra nytta. Ingen fysisk eller psykisk kränkning skede under våra intervjuer med deltagarna. *Rättvisepincipen* som innebär att alla våra deltagare ska behandlas på lika villkor. Enligt Vetenskapsrådet (2002) är det oetiskt att inte utöva forskning för att förbättra individens hälsa, minska de fördomar som finns samt öka deras kunskap om hur de kan nyttja sina resurser.

Resultat

Syftet med denna uppsats var att undersöka arbetsterapeuters erfarenheter av att arbeta i skolan. Analysen resulterade i tre kategorier och sex underkategorier som återspeglar arbetsterapeuters erfarenheter av insatser i skolan som illustreras i tabell 2.

Tabell 2. Översikt av underkategorier och kategorier

Kategorier	Underkategorier
Insatser som arbetsterapeuten tillför i skolan	<i>Möjliggör skolaktiviteter för eleven</i>
	<i>Förbättrar elevens delaktighet</i>
	<i>Anpassar skolmiljön</i>
Arbetsterapeutens samverkan	<i>Samarbete med elever och vårdnadshavare</i>
	<i>Samarbete med andra yrkesprofessioner</i>
Metoder som används för att utreda elevens behov och studiesituation	<i>Arbetsterapeutens bedömningsinstrument</i>

Insatser som arbetsterapeuten tillför i skolan

Det framkom att arbetsterapeuten oftast blev inkallad till att utforma arbetsterapeutiska insatser som är inriktade kring anpassningar, hjälpmedel samt tillgängligheten i skolan. När arbetsterapeuterna är på skolan vill de förbättra elevernas skolmiljö utifrån deras behov samt underlätta arbetet för personalen med den kunskap som arbetsterapeuten besitter. Arbetsterapeutens insatser för elever beror på vilken aktivitetsnivå eleven har eller vill uppnå. Arbetsterapeuten nämnde att arbetsdagen sällan är enformig eftersom nya uppdrag dyker upp på schemat. Arbetsterapeuten är ganska flexibel gällande de nya uppdragen som dyker upp.

Möjliggör skolaktiviteter för eleven

Arbetsterapeuten lyfter fram sina insatser som möjliggör för eleverna att hitta strategier för att komma förbi hinder som uppstår i skolan. Arbetsterapeuten arbetar med träning av aktiviteter, kompensatoriska åtgärder och sociala aktiviteter individuellt eller i grupp exempelvis genom att leka, spela spel, fika, promenader och utomhusaktiviteter.

”Vi jobbar med att möjliggöra aktiviteter som eleverna gör eller vill göra i skolmiljön. Det kan handla om allt från att de ska kunna delta på lektioner och läsa en bok eller skriva en uppgift till att ta sig till skolan eller äta mat i matsalen”

Aktiviteterna används som verktyg för att möjliggöra elevens vardag. Arbetsterapeuten utgår alltid ifrån elevens och skolans mål för att eleven ska kunna gå ut med godkända betyg.

“Det är viktigt att underlätta skolgången för att eleven ska kunna bygga upp en egen självkänsla och finna strategier för att kunna klara av aktiviteter”

Arbetsterapeuten förklarade att många av insatserna där det handlar om enskilda elever har med självreglering av aktivitetsnivån att göra. Arbetsterapeuten förklarade att det kan vara väldigt olika på vad eleverna har för mål och vilka krav de har satt på sig själva. Deras egna mål kan ändras under skolgången, vissa elever når målen medan andra elever är i behov av förbättringsåtgärder för att nå sina mål. Målet blir att eleven ska hitta strategier för reglering av aktivitetsnivå i skolan, exempelvis genom att eleven planerar, organiserar och övervakar sina handlingar för att bli medveten om sina tankar, känslor och beteenden. Om målet inte uppnås har arbetsterapeuten alltid ett uppföljningsmöte med rektor och andra yrkesprofessioner där föräldrarna och eleven är närvarande.

”Vi justera målet på vägen. Om man märker att vi ej kommer nå målet får vi kanske saktas ned och sänka kraven, vi sätter sen kraven där eleven är och där har vi regelbundna uppföljningar”

Elevens delaktighet

Arbetsterapeuten förklarade att elevens självständighet är meningsfullt under skolgången. Meningsfulla aktiviteter väljs utifrån elevens behov och intresse för att dem ska träna på sin självständighet därtill få en känsla av sammanhang och delaktighet.

Ett ärende som oftast uppstod var att förse eleven med hjälpmedel i form av databaserade appar och manuella verktyg. Bildstöd var vanligt förekommande som en åtgärd för elever som har minnessvårigheter samt svårt att tidsplanera. Det framkom att bildstödet fick eleven att känna sig mer trygg och få en högre känsla av sammanhang i klassrummet.

”Ett hjälpmedel som kan vara till stor nytta är databaserade appar som möjliggör elevernas utveckling”

Arbetsterapeuten kan skärma av klassrummet, förse eleven med hjälpmedel såsom stressbollar, bolldyner, hörselkåpa, planeringsverktyg för att bibehålla elevens koncentration och få eleven mer delaktig i aktiviteten. På detta sätt ökar motivationen och elevens självständighet.

”Först är det ju att ta reda på barnets behov för att sen se till att deras behov tillgodosågs. Mycket handledning till övriga skolpersonal och vad eleven behöver i form av anpassningar och olika hjälpmedel som vi hjälper till med”

Arbetsterapeuten förklarade att eleven alltid tillfrågas om deras egna uppfattning av sig själv där arbetsterapeuten utgår från en samtalsmapp för att göra samtalet mer konkret. Genom

samtalsmappen kan eleverna välja själva vad de vill förbättra i sin skoldag vilket leder till att eleverna blir mer motiverade samt delaktiga i aktiviteten.

” Jag jobbar på individnivå där jag gör bedömningar kring tid och elevens egna uppfattning om sin delaktighet i skoldagen, det kan handla om att delta i aktiviteter och lära sig i skolan.

Anpassningar i skolmiljön

Arbetsterapeuten beskrev också att deras aktivitetsinriktade insatser är ofta i elevernas klassrum, där de undersöker tillgängligheten samt hur lärmiljön ser ut. Därför är tillgänglighet i klassrum på gruppnivån viktigt där syftet är att förbättra elevens klassrumsmiljö för att eleven ska kunna delta på gruppnivå.

Som följd av detta får eleven en känsla av socialt sammanhang i klassrummet. Arbetsterapeuterna kan med sin kompetens frambringa nya lösningar för skolelever där eleverna får en tydlig struktur över vardagen.

“Vi jobbar mycket med tillgänglighet och lärmiljöer där vi försöker få in en struktur i skolan och göra strukturen synlig för eleven. Vi höjer ribban för alla elever, nödvändigt för en del men bra för alla”

Arbetsterapeuten utgår ifrån en pedagogisk, fysisk och social tillgänglighet och tittar över hela klassrummet och kring tillgängligheten. Arbetsterapeuten försöker genom insatser få eleven att bli mer delaktig i klassrummet genom att eleven ska kunna socialisera sig utan att vara ett störningsmoment för klassrummet. Exempelvis genom att få rätt hjälpmedel för eleven för att kunna fokusera på sin studier ostörd.

”Det är viktigt att möta eleverna i det dem gör och inte bara plocka bort dem för att dem är stökiga. Det är inte alltid att barnet upplever det dem gör är ett problem för andra utan

om dem kanske är väldigt rörliga i klassrummet då är det att dem tycker det behöver de och inte tänker på att dem stör dem andra i klassen”

Arbetsterapeuten beskrev att hennes kontor inte fanns på skolan utan blev tillkallad till de olika grundskolorna och förskolorna som hon hade ansvar för. Detta kunde bli en bidragande faktor till att arbetsterapeuten tappade den nära kontakten med eleverna som behövs för att bygga en professionell och hälsosam relation.

Jag tappar lite den nära kontakten och att jag gärna vill ut och eleverna anpassar sig i skolmiljön”

Arbetsterapeuten jobbar på gruppnivå där gruppen kan bestå av elever som har motoriska och kognitiva funktionsnedsättningar. Arbetsterapeuten har som uppgift att få eleverna att samspela i grupp.

“Jag jobbar på gruppnivå där jag har hela klassen, är det en stökig klass tänker jag på vilka insatser som behöver tillämpas för att få det lugnare och hjälpa eleverna att se strukturer i klassrummet”

Arbetsterapeutens samverkan

Att samarbeta inom elevhälsan och med vårdnadshavarna har en stor betydelse för eleven och fungerar oftast väldigt bra enligt deltagarna. Arbetsterapeutens kompetens har ofta efterfrågats av de ovannämnda. Eleverna blir mer delaktiga efter kartläggning av sina behov.

Samarbete med elever och vårdnadshavare

Arbetsterapeuten kan arbeta med elever i alla åldrar från förskolan till gymnasiet. Orsakerna till att eleverna har svårt med olika aktiviteter i skolan varierar mycket. Många av eleverna

har neuropsykiatriska svårigheter och psykisk ohälsa. Det finns även elever utan någon kännbar orsak som har hög frånvaro som oftast kallas för ”hemmasittare”.

”Jag har ingen begränsning i vilka elever jag arbetar med. Många elever har svårigheter med uppmärksamhet, fokus och motivation och igångsättning men även en del elever med perceptionsstörningar och svårigheter med att hantera tid. En del elever har ADHD, autism eller har låg begåvningsnivå men många elever saknar diagnos. Jag har även kontakt med elever som har problematisk skolnärvaro. Utöver det har jag elever med udda sjukdomar och rörelsehinder”

”Eleverna kan berätta saker för mig och jag hjälper dem att komma i kontakt med lärare och även hjälpa dem i hur dem ska hitta strategier för att prata med lärare eller prata med klasskamrater om det är svårt, men även hjälpmedel som ökar deras delaktighet”

Arbetsterapeuten beskriver att arbeta på endast en skola är en stor fördel eftersom det skapar en närmare relation med eleverna som leder till att samarbetet förenklas. När akuta situationer uppstår är det enklare för arbetsterapeuten att ta kontakt med eleven.

”Därför ser oftast samarbete med eleverna mycket bra ut för vi bygger en relation och får ett förtroende från dem”

Arbetsterapeuten berättade om vikten av samarbete som en betydelsefull del av deras arbete samt att det bidrog till att de kunde stötta både föräldrar och elever. Samarbete mellan arbetsterapeut och förälder har en betydande roll vid uppföljningar för att få ett bredare perspektiv på eleven. Arbetsterapeuten förklarade att dem har mest kontakt av alla på skolan med elevers vårdnadshavare. Detta uppskattas väldigt mycket av vårdnadshavarna eftersom dem får en bredare insyn och förståelse för hur elevens skoldag ser ut.

”Jag har gjort en bedömning och återkopplat föräldrarna för att involvera dem i ärendet kring deras barn, det är sen upp till föräldrarna om de vill delta eller inte”

Arbetsterapeuten tycker att vårdnadshavarna är en jättebra samarbetspartner för att diskutera om elevens hemuppgifter samt när och hur eleven ska utföra dem. Det förekommer inga negativa attityder bland vårdnadshavarna.

”Samarbetet med vårdnadshavaren ser väldigt olika ut och oftast är det väldigt bra eftersom föräldrarna vill sina barn väl”

Samarbete med andra yrkesprofessioner

Arbetsterapeuten beskrev att man har team träffar varannan vecka där läraren/mentorerna var närvarande och lyfte fram ärenden som behövde arbetsterapeutiska insatser. Arbetsterapeuten lyfte fram att hon jobbar på en stor skola och ingår i tre team med olika lärare från skilda program. Det upplevs som ett hinder att inte hinna få kontakt med lärarna och att inte ha tillräckligt med tid för viktiga elevärenden.

Eleven kan komma i kontakt med arbetsterapeuten på eget initiativ eller via lärare, rektor eller genom elevhälsan. Arbetsterapeuten kan behöva informera läraren hur läraren ska formulera sig för att eleven ska förstå samt hänga med, utan att bara sitta av lektionerna.

Det förekommer mycket samarbete mellan de inblandade aktörerna inom skolan. Arbetsterapeuten har många möten där de träffas och diskuterar elever samt lyfter upp ärenden inom elevhälsan. Arbetsterapeuten har stött på lärare som inte vill samarbeta och som inte förstår elevens behov. Arbetsterapeuten berättade att motstånd är något som man stöter på av andra yrkesprofessioner exempelvis från kuratorn, lärare och specialpedagoger. Arbetsterapeuten berättade att det uppkommer blandade erfarenheter från lärarna dock är de tacksamma för att arbetsterapeuten finns där och hjälper till.

”På vissa skolor är det lättare att nå fram än andra, hur rektorer är och hur dem släpper fram sina lärare, lite beroende på hur mycket man har varit där och vilken relation man har till de olika lärarna”

Metoder som används för att utreda elevens behov och studiesituation

I denna kategori beskrivs tillämpningen av arbetsterapeutiska bedömningsinstrument och metoder inom skolan. Arbetsterapeuten kan via sin kompetens öka delaktigheten i skolmiljön. Arbetsterapeuten utför skolobservationer för att undersöka den pedagogiska, fysiska och sociala tillgängligheten i klassrummet.

Arbetsterapeutiska bedömningsinstrument

Arbetsterapeuten använder bedömning av anpassningar i skolmiljö (BAS). Arbetsterapeuten beskriver att en fördel med BAS är att den har mycket fokus på skolan och täcker upp många skolaktiviteter. BAS används av deltagarna som kartläggningsinstrument i kombination med andra bedömningsinstrument exempelvis Child Occupational Self Assessment (COSA) för att få ett helhetsperspektiv. Arbetsterapeuten förklarade att COSA är ett självskattningsinstrument som ger eleven möjlighet att själv uttrycka sin egen uppfattning om sin delaktighet i vardagliga aktiviteter.

”Fördelen med att använda BAS är att den täcker upp väldigt många skolaktiviteter. En nackdel med BAS är att i början när man använder den kan den va lite svårt eftersom det finns inga konkreta frågor utan man måste va insatt i skolan innan man vet vilka frågor som kan vara relevanta och vilka frågor som är relevanta inom skolan”

Arbetsterapeuten beskriver Sensory Processing Measure (SPM) som ett bra bedömningsinstrument för att observera kroppens sinnen. Med SPM kan man utreda problem hos elever gällande bearbetning av sensorisk information, aktivitetsutförande samt socialt deltagande. Arbetsterapeuten förklarar vidare att fördelen med SPM är att det finns

formulär för både hem samt skola som ger övergripande bild av hur det funkar i hemmet samt i skolan.

”Jag använder SPM en hel del för att kolla kring kroppens sinnen för att se om det finns något där som stör barnens inlärning”

Ett annat bedömningsinstrument som nämndes i en av intervjuerna är KaTid, som används för att eleverna ska få en bättre tidshantering under sin skoldag samt att det är en viktig faktor för att eleverna ska bli självständiga.

”Med KaTid får man en objektiv uppfattning om deras tidshantering”

Diskussion

Resultatdiskussion

Syftet med denna uppsats var att undersöka arbetsterapeuters erfarenheter av att arbeta i skolan. Det framkom i resultatet att arbetsterapeutens insatser, samarbete och tillämpningar av bedömningsinstrument var i fokus för att öka elevens delaktighet i skolan.

Arbetsterapeuten ser hela människan och tar hänsyn till situationen (Kielhofner, 2012), detta kan vara kring vilka utmaningar som uppstår i elevens vardag och vilka möjligheter som finns för att lösa problemet. Arbetsterapeuterna beskrev att beroende på vad som ska utveckla ska man sträva efter att skapa motivation hos eleven för att eleven ska utveckla sina fysiska, kognitiva och sociala förmågor. Arbetsterapeutens mål är att stödja och förbereda eleven för att lära och arbeta självständigt. Insatser är som mest effektiv när arbetsterapeuten förbättrar elevens prestation i den omgivning som eleven är i (State of Connecticut Department of Education, 1999).

Delvis tyder det på att skolan kan bortse från eleven behov och fokuserar prestation. Arbetsterapeuterna var noggranna med att tillgodose elevens behov genom att ge tips på strategier och prova ut hjälpmedel till eleven. I vår studie strävar arbetsterapeuterna efter att ha eleven i fokus och att eleven är delaktig i insatserna som genomförs i skolan. Enligt Kielhofner (2012) har arbetsterapeuten ett klientcentrerat synsätt och jobbar utifrån de förutsättningar som finns för att förbättra individens välbefinnande. Enligt Eklund, Gunnarsson och Leufstadius (2010) har eleven ett behov av att känna sig socialt delaktig och accepterad av andra för att få en bra självuppfattning samt våga engagera sig i skolaktiviteter. Därför är det viktigt att arbetsterapeuten ser eleven utifrån elevens perspektiv för att veta vilken insats som behövs för att främja elevens hälsa. Eliasson, Lidström och Peny-Dahlstrand (2016) påpekar att upplevd självständighet i dagliga skolaktiviteter är betydelsefullt för elevernas identitet samt självmedvetenhet. Arbetsterapeuterna var eniga om att det är viktigt att eleven ska kunna arbeta självständigt samt att de ska arbeta bort sina insatser successivt till eleven.

Utifrån studiens resultat fick vi fram hur arbetsterapeuterna med sin kompetens strukturerade upp elevernas skoldag. Detta för att eleven ska bli mer delaktig i skolan. Enligt Lowe och Chapparos (2010) är elevens delaktighet i skolan viktig för barnets roll som vän och elev.

Arbetsterapeuterna påpekade att många elever saknar strategier för att nå de uppsatta målen. Enligt Rens och Joosten (2014) ska arbetsterapeuten ge stöd samt strategier till eleven för att öka deras självständighet och ansvar. Exempelvis använde arbetsterapeuten bildstöd för elever med kognitiva svårigheter för att hjälpa eleven att utveckla en självständighet. Dessa insatser av tekniskt hjälpmedel medförde en ökad motivation samt större måluppfyllelse hos eleven.

Arbetsterapeuterna arbetar med träning av aktiviteter, kompensatoriska åtgärder samt sociala aktiviteter i grupp eller individuellt. Det lyftes fram att ostrukturerade, stökiga och oförutsägbara skolmiljöer gör det värre för eleven samt medföra mycket onödig stress och oro. Miljön kan ställa krav och begränsningar men även erbjuda möjligheter för individen. Arbetsterapeuterna upplevde att den sociala miljön har en positiv eller negativ påverkan på de arbetsterapeutiska insatserna. Denna positiva och negativa inverkan kan komma från andra yrkesprofessioner, elever samt vårdnadshavare. I detta sammanhang är vi eniga med arbetsterapeuterna och befintlig litteratur som påpekar att insatser på organisations- och gruppnivå bidrar till att förbättra miljön för eleven samt skolpersonalen enligt Bazyk S och Case-Smith J (2010).

Resultatet påvisade att när arbetsterapeuten samarbetade med eleven och vårdnadshavaren blev eleven mer självständig i skolan. Arbetsterapeuterna hade inte några begränsningar i sitt arbete gällande stöd till elever med olika fysiska och psykiska svårigheter. Resultatet påvisade även att relationen till eleverna blev bättre när arbetsterapeuten var på en och samma skola. Samarbetet med elev och vårdnadshavare gick ut på att stötta eleven i sin vardag. Detta bidrog till att vårdnadshavarna var betydelsefulla för att få en helhetsbild av eleven. Arbetsterapeuterna berättade att vårdnadshavaren uppskattade samarbetet och att dem fanns på skola. Resultatet visade inga negativa attityder bland vårdnadshavarna mot arbetsterapeuten.

Majoriteten av litteraturen i vår studie beskrev att en samarbetsprocess mellan arbetsterapeuten och läraren var viktig för att identifiera mål, utveckla strategier och se elevens utveckling vilket även påpekades av våra deltagare. Resultatet av studien visade att det kunde uppstå hinder vid samarbete med exempelvis läraren och andra yrkesprofessioner. Detta på grund av tidsbrist och ansvar över flera skolor vilket gjorde att arbetsterapeuten inte alltid var tillgänglig vid behov. Detta skapade i vissa fall irritation bland skolpersonalen.

Brodin och Lindstrand (2010) nämner betydelsen av samarbetet som sker mellan de olika yrkesprofessionerna är till för att bemöta elevernas svagheter samt styrkor på bästa möjliga sätt. Arbetsterapeuterna försökte tillsammans med yrkesprofessionerna diskutera fram individuellt anpassade mål för eleven. För att de olika yrkesprofessionerna ska nå ett gemensamt mål för eleven är grunden för detta ett professionellt samarbete (Fisher och Durans 2004). Arbetsterapeuten förklarade genom ett fungerande samarbete med vårdnadshavarna kunde arbetsterapeuten samla information om eleven för att enklare följa upp elevens utveckling. Arbetsterapeuterna visade hänsyn och ödmjukhet till lärarens och specialpedagogers erfarenheter i klassrummet. Enligt Rens och Joosten (2014) skall arbetsterapeuten inte se sig själv som en expert i klassrumssituationen.

Vi tycker att det är intressant att samtliga arbetsterapeuter använder bedömningsinstrumentet BAS och inte skol-AMPS. Skol-AMPS kräver en utbildning som kan påverka skolans ekonomiska situation vilket är anledningen till att arbetsterapeuterna saknar Skol-AMPS utbildningen. BAS är mindre resurskrävande och kan kombineras med andra bedömningsinstrument som gör det möjligt för deltagarna att tillämpa i praktiken. Arbetsterapeuterna förklarade att BAS kan vara svår att förstå då konkreta frågor saknas, det är viktigt att vara insatt i skolan för att veta vilka frågor som är relevanta. Arbetsterapeuterna nämner att bedömningsinstrumenten som används saknar frågor kring kartläggningen av eleven, detta leder till att dem skapar skolchecklistor. SPM nämns även från deltagarna och används för att få en övergripande bild över sensoriska svårigheter som kan bidra till att inlärning försvåras och att vardagliga aktiviteter blir svårare att utföra för eleverna. Arbetsterapeuterna förklarade att eleven inte behöver ha någon diagnos för att få arbetsterapeutiska insatser utan de utgår från elevens aktivitetsbegränsning. Författarna tycker även att det finns ett stort behov av vidare forskning av arbetsterapiens fördelar i skolan.

Metoddiskussion

Eftersom vår studie riktar sig mot att undersöka arbetsterapeuters erfarenheter av att arbeta i skolan valdes en kvalitativ semistrukturerad intervjustudie för att få en djupare förståelse (Olsson och Sörensen, 2011). Vår intervjuguide utformades utifrån vår problemformulering och syftet med studien. Kristensson (2014) påpekar för att kunna styrka studiens tillförlitlighet samlar författarna information och skapar en strukturerad intervjuguide som underlättar för deltagarnas narrativ. Vidare förklarar författaren att stängda frågor ska undvikas samt sträva efter öppna frågor i intervjun. Betydelsen av öppna frågor ökar studiens tillförlitlighet. Lantz (2013) påpekar nackdelen med att skicka ut Intervjuguiden i förväg är att respondenten kan anpassa sina svar för att försköna sanningen.

Vi reflekterade över hur deltagarnas geografiska utspridning från norra till södra Sverige kunde påverka studiens resultat. Fördelen med den geografiska spridningen är att man får en uppfattning om hur det är att vara verksam arbetsterapeut inom skolan i olika delar av landet. Nackdelen är att intervjuerna skedde via telefon och inte via ett personligt möte. Lantz (2013) påpekar att genom en telefonintervju förloras den icke verbala kommunikationen exempelvis ansiktsuttryck samt kroppsspråk. Eftersom deltagarna endast intervjuades en gång kunde det påverka analysen och riskera feltolkningar som kunde minska studiens tillförlitlighet. Författarna genomförde en provintervju i syfte att förbättra intervjus upplägg samt öka tillförlitligheten. Detta bidrog till en bättre struktur i intervjufrågorna samt att vi kompletterade med följdfrågor. Enligt Krefling (1991) får författaren möjlighet att identifiera deltagarens individuella upplevelser genom flera intervjutillfällen.

Vi var närvarande vid samtliga intervjuer och genomförde tre intervjuer var, där en av oss var intervjuledare och den andra var observatör. En fördel hade varit om samma individ hade varit intervjuledare för alla intervjuer och på detta sätt få samma följdfrågor till alla intervjupersoner. En nackdel hade varit att ena författaren inte hade fått någon erfarenhet

av att leda en intervju. Vi utförde en semistrukturerad intervju via telefon. Utifrån den framtagna intervjuguiden kunde man få en djupare förståelse samt ställa följdfrågor till deltagarna. Transkriberingen blev korrekt utförd för att därigenom undvika att information från deltagarna missades eller feltolkades. Författarna tyckte även att transkriberingen var tidskrävande. Transkriberingen utfördes av bägge författarna samt lyssnades på ytterligare en gång till för att säkerställa att värdefull information inte förbises. Kristensson (2014) menar för att styrka tillförlitligheten bör man skriva ut och läsa materialet flera gånger för att öka kännedomen om materialet. I vår kvalitativa innehållsanalys granskades materialet tillsammans för att öka trovärdigheten och meningsbärande enheter identifierades som sedan delades upp i de tre huvudkategorierna.

Konklusion

Resultatet visade sammanfattningsvis att samtliga arbetsterapeuter upplever att deras insatser underlättar för eleverna att nå kunskapskraven samt ökar deras delaktighet i skolan. Arbetsterapeuterna erbjöd tips och råd till skolpersonal om nödvändiga anpassningar i skolan för att kunna bidra med rätt stöd till eleven och teamet. Författarnas konklusion blev att arbetsterapeuten bör inkluderas i skolverksamheten och vara lika självklar som exempelvis sjuksköterskan på skolan. Med arbetsterapeutens kompetens kan man på ett naturligt sätt tidigt fastställa de insatser som krävs för att eleven ska känna sig bekväm i skolmiljön. Arbetsterapeuterna tyckte att deras insatser ökade elevernas känsla av delaktighet, självständighet och självkänsla i aktivitet. Författarna tycker att det arbetsterapeutiska yrket kan vara i behov av att förtydligas för andra yrkesprofessioner inom skolan detta för att stärka arbetsterapeutens roll inom teamet. Författarna tycker att vidare studier krävs med flera arbetsterapeuter inom skolan för att få en bredare inblick i hur deras arbete påverkar eleverna och skolan generellt.

Tillkännagivande

Författarna vill tacka samtliga arbetsterapeuter som valt att delta i studien och tagit av sin tid samt kunskap för att göra studien möjlig. Författarna vill även tack de handledare som har varit med och handlett oss genom processen.

Referenser

American Occupational Therapy Association. (2012). AOTA practice advisory on occupational therapy in Response to Intervention.

Barnes, K., & Turner, K. (2001). Team collaborative practices between teachers and occupational therapists. *The American Journal of Occupational Therapy : Official Publication of the American Occupational Therapy Association*, 55(1), 83-9.

Bazyk S, Case-Smith J. School-based occupational therapy. In: Case-Smith J, O'Brien JC, editors. Occupational therapy for children. 6. ed. Maryland Heights, Mo.: Mosby/Elsevier; 2010. p. 713-743.

Beauchamp, T., & Childress, J. (2001). *Principles of biomedical ethics* (5.th ed.). New York: Oxford University Press.

Bonnard, M., & Anaby, D. (2016). Enabling participation of students through school-based occupational therapy services: Towards a broader scope of practice. *British Journal of Occupational Therapy*, 79(3), 188–192. <https://doi-org.proxy.ub.umu.se/10.1177/0308022615612807>

Boshoff, K., & Stewart, H. (2013). Key principles for confronting the challenges of collaboration in educational settings. *Australian Occupational Therapy Journal*, 60(2), 144–147. <https://doi.org/10.1111/1440-1630.12003>

Bundy, A. C. (1995). Assessment and intervention in school-based practice: Answering questions and minimizing discrepancies. *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 15(2), 69-88.

Brodin J, Lindstrand P. Perspektiv på en skola för alla. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur; 2010.

Cahill, Susan M., McGuire, Beatriz, Krumdick, Nathaniel D., & Lee, Michelle M. (2014). National survey of occupational therapy practitioners' involvement in response to intervention. *AJOT: American Journal of Occupational Therapy*, 68(6), E234-40.

Campbell, W. N., Missiuna, C. A., Rivard, L. M., & Pollock, N. A. (2012). "Support for Everyone": Experiences of Occupational Therapists Delivering a New Model of School-Based Service. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 79(1), 51–59.
<https://doi.org/10.2182/cjot.2012.79.1.7>

Eklund, M., Gunnarsson, B. & Leufstadius, C. (red.) (2010). Aktivitet & relation: mål och medel inom psykosocial rehabilitering. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Eliasson, A., Lidström, H., & Peny-Dahlstrand, M. (red.) (2016). Arbetsterapi för barn och ungdom. Lund: Studentlitteratur.

Fisher, A.G. (2009). Occupational therapy intervention process model: a model for planning and implementing top-down, client-centered, and occupation-based interventions. Fort Collins, Colorado: Three Star Press.

Fisher AG, Bryze K, Hume V, Griswold LA. (2007). School AMPS: School Version of the Assessment of Motor and Process Skills. 2. ed. Fort Collins, CO: Three Star Press.

Fisher, A., & Duran, G. (2004). Schoolwork task performance of students at risk of delays. *Scandinavian Journal Of Occupational Therapy*, 11(4), 191-198.

Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter. (2016). För ett jämlikt lärande, Arbetsterapeutens roll i skolan [Broschyr]. Hämtad 2018-11-20 från http://www.arbetsterapeuterna.se/Min-profession/Kompetensutveckling/Forbundets-forlag/for_ett_jamlikt_larande_2016/

Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter. (2018). Nordisk forskning inom arbetsterapi relaterat till skolan – en kunskapsöversikt (2018) [Broschyr]. Hämtad 2019-03-23 från: <https://www.arbetsterapeuterna.se/foerbundet/webbutik/nordisk-forskning-inom-arbetsterapi-relaterat-till-skolan-en-kunskapsoversikt-2018/>

Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: Concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24(2), 105-112.

Hemmingsson H, Egilson S, Hoffman O, Kielhofner G. Bedömning av anpassningar i skolmiljö (BAS), version 3,1. Nacka: Förbundet Sveriges arbetsterapeuter (FSA); 2014.

Kielhofner, G. (2012). *Model of human occupation: teori och tillämpning*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Krefting, L. (1991). Rigor in Qualitative Research: The Assessment of Trustworthiness. *The American Journal of Occupational Therapy*, 45(3), 214-222. doi:10.5014/ajot.45.3.214

Kristensson J. *Handbok i uppsatsskrivande och forskningsmetodik för studenter inom hälso- och vårdvetenskap*. 1. utg. Stockholm: Natur & Kultur; 2014.

Lantz, A. (2013). *Intervjumetodik* (3. uppl.). Lund: Studentlitteratur AB.

Laverdure, P. A., & Rose, D. S. (2012). Providing educationally relevant occupational and physical therapy services. *Physical & Occupational Therapy In Pediatrics*, 32(4), 347–354. doi:10.3109/01942638.2012.727731

Lowe, S., & Chapparo, C. (2010). Work at school: teacher and parent perceptions about children's participation. *Work*, 36(2), 249-256. doi:10.3233/WOR-2010-1025

Munkholm, M. (2010). *Occupational performance in school settings: evaluation and intervention using the school AMPS* (Doctoral dissertation, Umeå universitet).

Olsson, H., & Sörensen, S. (2011). *Kvalitativa och kvantitativa perspektiv. Forskningsprocessen*. Stockholm: Liber AB.

Regeringens rättsliga proposition. (2018) God och jämlik hälsa –en utvecklad folkhälsopolitik hämtad 8/2-2019 från:
<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2018/04/prop.-201718249>

Rens, L., & Joosten, A. (2014). Investigating the experiences in a school-based occupational therapy program to inform community-based paediatric occupational therapy practice. *Australian Occupational Therapy Journal*, 61(3), 148.

SAOL. (2018). Svenska Akademiens Ordböcker. Hämtad 2019 - 02 - 20 från <https://svenska.se/saol/>

Sayers, B. R. (2008). Collaboration in School Settings: A Critical Appraisal of the Topic. *Journal of Occupational Therapy, Schools, & Early Intervention*, 1(2), 170–179. <https://doi.org/10.1080/19411240802384318>

Schwartz, A., Finkelstein, J., & Orentlicher, M. (2003). Schoolbased occupational therapy: The US perspective. *Israel Journal of Occupational Therapy*, 12(1), 4–17.

Skollagen (SFS 2010:800). Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Hämtad 2018-11-13 från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

Skolinspektion. (2016). Ökat fokus på skolor med större utmaningar. Skolinspektionens erfarenheter och resultat 2015. Hämtad 2018-12-10 från <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/regeringsrapporter/arsrapporter/arsrapport-2015-skolinspektionen.pdf>

Sverige. Skolverket. (2014). Stödinsatser i utbildningen: Om ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd (Stödmaterial). Stockholm: Skolverket: Fritzes [distributör].

State of Connecticut Department of Education (1999). Guidelines for Occupational Therapy in Educational Settings Working Draft

Hämtad 2019-02-10 från

http://www.easthartford.org/uploaded/2013_Elementary_Language_Arts_Curriculum/Assets/SRBI/Guidelines_for_Occupational_Therapy_in_Educational_Settings.pdf?1434457658968

Vetenskapsrådet. (2002). Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Stockholm: Vetenskapsrådet.

World Health Organization. (2014). *Health promotion*. Hämtad 2019-02-20 från

<https://www.who.int/healthpromotion/en/>

UMEÅ UNIVERSITET

Institutionen för samhällsmedicin och rehabilitering
Arbetssterapi
Examensarbete, 15 hp

11.1 Bilaga 1

Informationsbrev till arbetsterapeuter inom skolan

Vi är två arbetsterapeutstudenter vid Umeå universitet som skriver vårt examensarbete. Arbetet genomförs med syftet med denna uppsats är att undersöka arbetsterapeuters erfarenheter av att arbeta i skolan. Studier har det visat att arbetsterapeuter inom skolan är nytt arbetsområde i Sverige. Internationella studier visar att arbetsterapeuten har en betydande roll inom skolan. Data kommer att samlas in genom intervjuer. Om Du väljer att delta i vår studie kommer Du att intervjuas i ca 1 timme. Intervjuerna kommer ske via telefon, Skype samt personlig intervju med dig på en önskad plats. Intervjun kommer att spelas in och transkriberas senare av oss författare. Endast vi studenter samt handledaren kommer att ha tillgång till insamlade data. Vi garanterar er om att ni förblir anonyma och det ni svarar på kommer enbart brukas i studiens syfte. Att ställa upp i vår studie är frivilligt, det kan stoppas omedelbart och utan förklaringar från dig. Efter avslutat arbete kommer all ljud inspelat material och transkribering att raderas.

Vi hoppas att Du är intresserad av att medverka i denna studie. Tveka inte att höra av Dig till oss om du har frågor kring deltagande eller studien.

Med vänliga hälsningar

Arbnor & Armand

Armand A Rostam	Arbnor Krasniqi	Parvin Pooremamali
Arbetsterapeutstudent	Arbetsterapeutstudent	Handledare
0736806123	0709487756	0708163479
<u>Armand.ali@live.se</u>	<u>arb.kra@gmail.com</u>	Parvin.pooremamali@umu.se

Informerat samtycke

Din Underskrift nedan visar att Du läst igenom informationen om studien och tagit ställning.

() JA, Jag har tagit del av informationen om denna studie och ger mitt samtycke till att delta.

11.2 Bilaga 2

Intervjuguide

Syftet med denna uppsats är att undersöka arbetsterapeuters erfarenheter av att arbeta i skolan.

1. Berätta hur länge har du arbetat som arbetsterapeut?
 - *Hur länge har du arbetat inom skolan?*
 - *Vad fick dig att börja jobba inom skolan?*

2. Kan du berätta hur en arbetsdag ser ut för dig? (för och nackdelar)
 - *Kan du berätta vilken grupp av elever som ni arbetar med?*
 - *Hur kommer barnen i kontakt med dig och varifrån kommer ärendet?*

3. Berätta vilka strategier, tekniker och arbetssätt som ni använder?
 - *Berätta vilket/vilka bedömningsinstrument du använder (Fördelar/nackdelar?)*
 - *Vilka aktiviteter använder Du för barnen? (lek, socialfärdighet, databaseradeappar mm)*
 - *Vad har du för mål för/med barnen?*
 - *Om målet inte nås vad har ni för uppföljningsplan?*

- *På vilket sätt bidrar du med att öka barnens delaktighet i skolan?*

4. Hur ser samarbete ut med skolpersonalen? (Bra/mindre bra)

- *Vilka utmaningar finns det med samarbete (Etiska dilemman)*
- *Elever - Elevens vårdnadshavare*
- *Hur delaktiga är familjen i processen*

5. Hur tycker du att arbetsterapeutens framtida roll ser ut i skolan?

- *Vilka utmaningar uppkommer med det nya arbetsområdet för arbetsterapeuter?*
- *Är det något som saknas under Din utbildning riktad mot skolan?*
- *Slutligen, finns det något mer du vill tillägga?*
- *Kan vi komma tillbaka till dig senare om det behövs*